

politikai munkásságáról, különös tekintettel a szabotázshatóságok előkészítésében vállalt szerepére.

A zentai füzetek meggyőzően bizonyítják, hogy — szerény feltételek mellett is — szép eredmények születhetnek, ha tartós és lelkes munka termékei. A példaadás már más községekben is követésre talált. Ezzel kapcsolatban elég megemlítenünk a szabadkai monográfiai bizottság

munkáját, vagy a topolyai szorgalmas kutatómunkát. Ezzel szemben mennyire lehangolólag hat az újvidéki »példa«, ahol még 1969-ben, a város felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából a községi képviselőtestület díszülésén egyhangúlag határozta a város monográfiájának megírásáról, az azóta eltelt években azonban semmi sem történt ezen a téren.

Dr. MÉSZÁROS SÁNDOR

EGY ORSZÁG TÜKRE

JANOŠ KADAR: *Politika socijalističke Mađarske.*
Komunist, Belgrád — Forum, Újvidék, 1973.

Jugoszlávia és Magyarország népei és vezetői között az utóbbi időkben egyre szorosabb együttműködés bontakozik ki minden téren. Ennek az együttműködésnek kulturális, de politikai tanúsága is az a tény, hogy — mint már meg is emlékeztünk róla folyóiratunk hasábjain — legutóbb Budapesten könyv alakban kiadták elnökünk, Josip Broz Tito válogatott beszédeit és cikkeit. Ez a gesztus magában véve is beszédes bizonyosság a barátság légkörére, a kölcsönösség azonban csak akkor látszik igazán, ha ehhez hozzáesszük még azt is, hogy ugyanakkor itt nálunk, a belgrádi Komunist és az újvidéki Forum együttműködésével Kádár Jánosnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárnak egy szláv nyelvű kötete is kiadásra került, mely válogatást ad — a Kossuth Könyvkiadónál, valamint az egyes lapokban megjelent — cikkeiből, beszámolóiból, nyilatkozataiból, interjúiból. Mindezek az írások az utóbbi nem egészen két évtized magyarországi történéseit, a magyarországi helyzet alakulását tükrözik felénk őszinte, kendőzetlen szavakkal, s éppen ez az őszinteség adja meg mély hitelességüket.

Kádár János személyében a leg-hivatottabb személy szól e könyvön át Magyarországról, mint ahogyan a leghivatottabb személy üzenetét közvetítette a magyar nép felé elnökünk Budapesten kiadott könyve is. Kádár János neve annyira összeforrt a legújabb magyar történelemmel, annyira egyet jelent vele, mint ahogyan Jugoszlávia mai éllete is elképzelhetetlen Tito nélkül. Kádár János 1957 óta, vagyis tizenhét esztendeje áll már a Magyar Szocialista Munkáspárt és ezzel lényegében az egész ország élén, s ennek a tizenhét esztendőnek a politikai, társadalmi, gazdasági, kulturális és konkrétan még irodalmi eseményei is szorosan kapcsolódnak az általa képviselt pártvonalhoz. Kádár János, az ember, elválaszthatatlan Kádár Jánostól, a politikustól, s éppen ez az egységbe forrott alakja teszi a mai magyar politikai életnek mai valóságos talajából kinövő vezéralakjává. A nép köréből, a munkásosztály sorából került a párttitkár tisztségébe, s minden bizonynyal elsősorban ez a népi gyökere a magyarozata annak, hogy mindvégig megmaradt az egyszerű szavak emberének. Ez azonban a való-

ságnak csupán egyik alkotóeleme: a másik az, hogy mély tudatosság is van ezekben az egyszerű, világos, mindenki számára érthető szavakban, és pedig az az őszinte hitvallás, hogy a nép, a munkásosztály csupán akkor teljesítheti történelmi hivatását a társadalmi rendszer átalakítása tekintetében, ha teljesen tisztán látja maga körül a valóság minden apró megnyilatkozását, ha teljesen tisztában van a dolgok lényegével, az eredmények és hibák miibenlétével, az előrevívő és a visszahúzó törekvések megjelenési formáival.

Ez a meggyőződés, ez a mélyen gyökerező tudat teszi különösen világossá és különösen szemléletessé Kádár János szavait, akár a bel- vagy külpolitika időszerű kérdéseiről beszél, akár a gazdasági élet, az ipar, a mezőgazdaság égető problémáit boncolgatja, vagy nehézségeit ismerteti, akár a társadalmi valóság nagy szükségleteit és nagy átalakulásait ismerteti mondjuk az ifjúság felkarolásával, vagy a nők helyzetének megkönnyítésével kapcsolatban, akár pedig kulturális, vagy sportkérdésekről szól, mint mondjuk a Mesterházi Lajossal folytatott beszélgetése, Veres Péterre való emlékezése, vagy pedig a Tán időző magyar olimpiai csapat meglátogatásakor elhangzott szavai során. Bár ő maga határozottan vallja, hogy a párt politikai szövetségre léphet ugyan a különböző ideológiát képviselő rétegekkel, emberekkel és csoportokkal, de az ideológia terén nem teremthet meg velük semmiféle politikai szintézist, ugyanakkor világosan kiderül szavaiból, hogy az ország egységes életében, problémáinak fölvetése, elemzése és megoldása kapcsán elsőrendű fontosságúnak tekinti a politikai, társadalmi, gazdasági, kulturális és testnevelési élet minden síkjának közös szintézisbe olvadását — a törekvések, a célok tekintetében.

A könyvben felölelt időszak magában foglalja a Magyar Szocialista Munkáspárt négy kongresszusát, s ezeknek felmérésein, határozatain át bontakozott ki az 1956 után újjáéledő magyar valóság, kezdve a szövetkezetekben végbement mélyreható változásoktól, a gyárakban ma is tartó, a reform szellemének megfelelő demokratikus átalakuláson át a külpolitikai vonalvezetésig. Mint

maga Kádár János is rámutat erre, egészen természetes, hogy a magyar társadalomban ma is vannak ellentmondások és válságos helyzetek. Különösen a tudomány, a művészetek, az irodalom világában eszmei bizonytalanság is mutatkozik, türelmetlenség, szubjektívizmus is tapasztalható. Ha átsiklana ezek felett a kérdések felett, ha kevésbé érthető és világos szavakkal szólna nem csupán az eredményekről, de a hibákról is, ha túlságosan is elméleti csomagolásba rejtene társadalmi és politikai mondanivalóját, akkor minden bizonnyal olvasmánynak is unalmasabb, semmitmondóbb volna a kötetbe foglalt anyag. Így azonban, a megelevenedő részletek fényében, az egészen hétköznapi, nem csupán általánosságban az életszínvonalra vonatkozó, hanem a tej- vagy húsárákig nyúló elemzésekben, a nem csupán számokra épülő, hanem a lakásépítés konkrét problémáit boncolgató szavaiban az életnek egy-egy kis darabja elevenedik meg, és válik az ország szintézisének szerves részévé, más problémákkal összeolvadva.

Nem, Kádár János nem különálló problémákról, kérdéscsoportokról, hanem szorosan összefüggő, egyetlen egészet alkotó dolgokról beszél: a mai magyarországi életéről. És ezért nincs különbség tegyük fel bel- és külpolitikai megnyilatkozásaiban sem. Mert ahogyan belpolitikai téren a haladást szükségesnek tartó erők szoros összefogására, szövetségére mutat rá a mindent kiegyenlítő szintézis határozott visszautasításával, ugyanúgy külpolitikai tekintetben is nem csupán a szocialista országok szintézisszerű összetartozását hirdeti, hanem tegyük fel a fejlődő országokkal való szoros szövetséget, sőt a tőkés világ országaival való békés egymás mellett élést is — a béke és a nemzetközi biztonság érdekében.

Amikor tehát a könyvben azt olvassuk, hogy Magyarországon 1957 óta a kimondott szavak megteltek tartalommal — mint Kádár János mondotta egy helyen —, akkor önkéntelenül is arra gondolunk, hogy ezek a tartalommal megtelt szavak jutottak el hazzánk, ide a határon túlra is a magyar párt első titkárának ezzel a szerbhorvát nyelvre lefordított, válogatást tartalmazó könyvével. És ez annál fon-

tosabb, annál jelentősebb, mert csakis ilyen tartalommal megtelt szavak teszik lehetővé a jobb, a mélyebbre tekintő és mélyebbre nyúló megértést nem csupán az egyes emberek, hanem az országok között is. Jugoszlávia és Magyarország pedig két szomszédos ország, sőt nemcsak szomszédos, hanem sokkal több ennél: közös célok, a szocializmus felé törekvő ország. Természetes hát, hogy ebben a közös cél felé való törekvésükben nagy szükségük van egymás minél teljesebb megértésére.

Minden bizonnyal ezt a mélyebb megértést szolgálja Tito és Kádár János könyveinek mostani kölcsönös kiadása is — abból a célból,

hogy ez a két könyv is hozzájáruljon ahhoz, hogy egymás fokozottabb megismerése útján a két ország népe még közelebb kerüljön egymáshoz, még szorosabban együttműködjen a kölcsönös érdekek előbbrevitele érdekében. Ezt a közeledést segíti elő Tito Budapesten kiadott könyve, és ezt a közeledést segíti elő Kádár János nálunk megjelent könyve is, amelynek anyagát Farkas Nándor válogatta össze, a cikkeket, beszédeket, beszámolókat Katarina Adanja, Szász Agnes és Eugen Štajner ültette át szerbhorvát nyelvre, magának a könyvnek pedig Kapitány László adta meg az egyszerű, de egyszerűségében is beszédes, izléses külalakját.

KOLOZSI TIBOR

RENDEZNI VÉGRE KÖZÖS DOLGAINKAT...

TÜSKÉS TIBOR: *Igy élt Zrínyi Miklós.*
Móra Könyvkiadó, Budapest, 1973.

Zrínyi Miklóssal, a magyar hadvezérral és költővel az irodalomtörténetírók egész sora foglalkozott már; a Móra Könyvkiadó népszerű »Igy élt...« sorozatában most Tüskés Tibor vetíti képét a magyar olvasó elé. Bevezetőjében írja, hogy mindenkor kereste Zrínyi életében a hozzá méltó szavakat, megpróbálta a fennmaradt adatokat a maga nézőpontjából értelmezni. »A mi feladatunk« — írja Tüskés — »megismer-ni életét a maga valóságában s életéből megérteni a bennünket gazdagító értékeket.« Ehhez valóban a leghitelesebb forrásokat választotta a szerző, s a saját könnyed és mégis mélyenszántó ismertetésén kívül bőségesen idéz a Zrínyiről szóló egykorú följegyzésekből és bőségesen közöl korabeli illusztrációkat is. Tüskés Zrínyi-képéből a mai ma-

gyar olvasó valóban jól megismerheti a nagy magyar költőt, de túl ezen, megismerheti Zrínyi Miklós öccsét és művének horvát fordítóját, Pétert is, aki egyébként nem csupán az *Adriai tengernek szirénáját* fordította horvátra, hanem vértanúságával is példát mutatott arra, hogyan kell a zsarnokság ellen küzdő magyar és horvát nemzet együvértartozását is értelmezni.

Itt, ezen a helyen, Tüskés tanulmányának ismertetésekor a recensens-műfordítónak nyilván nem az a legfontosabb feladata, hogy a szerző gondosságát és írásművészetét helyezze előtérbe, hanem inkább arról kell szólnia, hogy Tüskés Tibor dicséretre méltóan jó szemmel »közös dolgaink rendezéséhez« is sokban hozzájárult, mert rámutatott arra, hogy a két fivér, Miklós és